

Poslovno poročilo za leto 1975

V tem poročilu so poleg ostalega prikazani predvsem naslednji, za potek in razvoj gospodarskega poslovanja delovne organizacije, pomembnejši rezultati, odnosi in stanja v letu 1975 kot npr.: proizvodnja, zaposlenost, osebni dohodki, investiranje, domača prodaja in izvoz, preskrba s surovinami in materialom, stanje zalog, nekateri gospodarski kazalci, tekoči finančni odnosi in stanja likvidnosti, skupni ostvarjeni celotni dohodek podjetja in njegova delitev ter doseženi finančni rezultati temeljnih organizacij združenega dela.

V letu 1975 so se nekateri dosežki gospodarskega poslovanja sicer še nadalje izboljšali in tako vsekakor ugodno pomagali k večanju notranje gospodarske uravnovešenosti in trdnosti, vendar pa z drugimi dejavnostmi vred skupaj izraženi v obliki finančnega rezultata niso dali ugodnejšega uspeha kot v preteklem letu. Seveda smo v marsičem napredovali, a zato bil spet v marsičem manj uspešni, pa čeprav smo pri našem delu premagovali prenekatere lastne težave v sami delovni organizaciji. Upošteva dovolj resne splošne razmere in okoliščine, v katerih smo gospodarili in poslovali, nas doseženo nikakor še ne more in ne sme zadovoljiti, posebno, ker so pred nami napovedani dosti bolj trdi časi, ki bodo terjali od nas vseh več truda, discipline in gospodarskega posluha.

Načrtovani obseg celokupne proizvodnje je bil ostvarjen v višini 104%. V okviru tega je znašala proizvodnja preje 102,7%, proizvodnja tkanin 102,4% in proizvodnja pletenin 171,8%. Kvalitetna raven asortimenta gotovih tkanin se je napram lani popravila za 4%, je pa tudi nekaj boljša od za letos načrtovane. Količinsko sicer precej povečane pletenine niso dale ne proizvodno ne tržno posebno zadovoljivih rezultatov. Pomembnejši uspeh je bil dosežen na področju delovne storilnosti, ki se je letos ponovno izboljšala, in sicer za blizu 1%, v glavnem na račun boljšega asortimenta tkanin. Slika proizvodnih dosežkov je še nadalje močno kvarila tehniška kvaliteta, ki se je od lani spet poslabšala za 1,9%. Ker je v teh rezultatih upoštevana samo deklarirana tehnična kvaliteta brez podanih reklamacij s trga, katerih število in obseg sta se zadnji čas povečevala, je stvarno stanje še slabše. Prav tako je bilo vča-

sih bolj, včasih manj vprašljivo izpolnjevanje dogovorjenih proizvodnih in s tem izdobavnih rokov. Te zadeve so bile v preteklosti že večkrat obravnavane, kljub temu pa je treba spet opozoriti, da je z ozirom na bodoči tržno-finančni sistem njihova teža za nas še kako pereča.

Tekom leta 1975 je bilo v naši delovni organizaciji zaposlenih povprečno 2368 ljudi, torej je zaposlenost v glavnem ostala na isti ravni kot lani, pač pa so se prihodi in odhodi sodelavcev znižali za petino. To pomeni še povečano umirjenost v zaposlovanju in tudi značaj prekinitev delovnega razmerja je bil normalnejši in vse naravnejši.

Osebni dohodki delavcev so znašali v letošnjem letu 3.112 dinarjev na povprečno zaposlenega pri polnem delovnem času in so bili za 23% višji kot lani ter so po več letih

spet dobili stik z nivojem osebnih dohodkov v kranjskem okolišju. Izplačani osebni dohodki oziroma delitev ostanka dohodka na osebne dohodke in sklade je bila v naši delovni organizaciji v okviru norm postavljenih s samoupravnim sporazumom, kar velja tudi za nadomestila osebnih dohodkov in osebne prejemke v breme materialnih stroškov. Ravno tako pa je izplačani najvišji osebni dohodek v okviru višine, ki jo dovoljuje samoupravni sporazum.

Kakor že v predhodnem letu se je tudi v letu 1975 precej vložilo v gospodarsko investiranje. Investicijska dejavnost gospodarskega značaja je torej bila dokaj živahna in se je razvijala smiselno sprejetemu globalnemu razvojnem načrtu in v sklopu tega sprejetih posameznih investicijskih programov po organih samoupravljanja. Vsega

skupaj je bilo vloženo v gospodarske investicije tekom leta 102,6 milijona dinarjev, od tega iz lastnih sredstev 66% in iz najetih inozemskih deviznih finančnih kreditov preko domače poslovne banke 34%. Za neposredno investiranje je bilo uporabljeno 78,7 milijonov dinarjev, 23,9 milijonov dinarjev pa je bilo dano za avanse na naročene prejne stroje, avtomatske statve, unifil naprave in naprave za gravuro. Med letom so bile dovršene ali nabavljene in dane v uporabo in obratovanje naslednje investicije v skupnem znesku ca. 90 milijonov dinarjev: čistilnica za vlakna, 5 kom. mikalnikov, česalnica, 5 kom. navijalnih strojev, sukalni stroj, dvizne naprave in baterijski viličarji za predilnico, skrobilni stroj, snovalni stroj, merilno zlagalni stroj in brezčolnične statve za tkalnico, barvalni aparat za plemenitilnico, to-

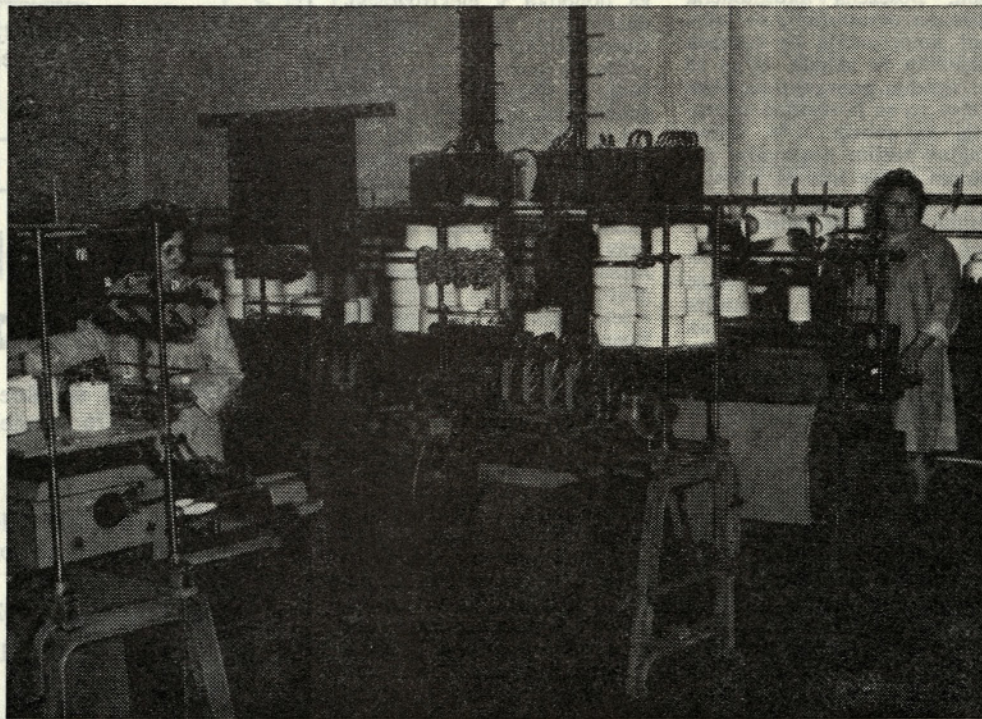
vorni avto ter razni manjši obratni in poslovni inventar. Ob knocu leta ni bilo nedokončanih investicij.

Kljub sorazmerno obsežnemu gospodarskemu investiranju v zadnjem času — v treh letih smo stavili v uporabo in obratovanje za 163 milijonov dinarjev novih investicij — in zelo nizko obračunani povprečni amortizacijski stopnji v preteklosti, ki se je gibala samo nekje okoli 6%, je znašala sedanja vrednost skupnih osnovnih sredstev ob koncu leta le še slabi dve petini, samih delovnih priprav pa celo samo še komaj eno tretjino od nove nabavne vrednosti. Pri tem bi bilo opozoriti, da je spredaj navedeni amortizacijski povpreček bil po sili razmer med najnižjimi v slovenski bombažni industriji, kar jasno dokazuje, kako upravičen in potreben je bil pristop naše delovne organizacije k širšemu sanacijskemu investiranju, za katerega pa tudi upravičeno pričakuje razumevanje in pomoč od zunaj. Takšno pomoč je vsaj z bančne strani namreč v preteklosti močno pogrešala.

Na področju investiranja v družbeni standard je bila, kakor pravzaprav tudi že vsa leta prej, vsa teža dana reševanju stanovanjskih vprašanj naših sodelavcev. Neposredno smo za dokončno usposobitev prizidka delavskega doma v Stražišču in nakup družbenih družinskih stanovanj na Planini vložili v letu 1975 6,8 milijonov dinarjev. S soudeležbo oziroma posojilom v višini približno 0,8 milijona dinarjev smo pomagali pri nakupih privatnih etažnih družinskih stanovanj. Delovna organizacija pa je posredovala tudi pri stanovanjih iz solidarnostnega sklada, najemanju stanovanjskih kreditov za privatno gradnjo in koriščenju stanovanj iz stanovanjskih amortizacijskih sredstev. Če bi vse to sešteli, bi videli, da so naši ljudje v eni ali drugi obliki bili deležni stanovanjskih dobrin v letošnjem letu kar krepko preko stare milijarde dinarjev skupne vrednosti.

Potek prodaje je bil v letošnjem letu, zlasti še zadnje četrtletje, precej bolj otežčen kakor v lanskem letu in se je razvijal manj uspešno. Po količinskem obsegu je bilo prodanih za 8,7% manj tkanin in pletenin kot je bilo proizvedenih. Vrednostni obseg prodajnega prometa pa se je od lani povečal za 6,8%

(Nadaljevanje na 2. strani)

**Članom kolektiva iskreno čestitamo
ob praznikih**

27. aprilu in 1. maju

Uredništvo Tekstilca

Poslovno poročilo za I. 1975

(Nadaljevanje s I. strani)

predvsem na račun tržno bolj kakovostnega izbora tkanin, boljšega in pestrejšega proizvodnega asortimenta ter po namembnosti boljše pripravljene in tudi za druge veje gospodarstva uporabnih pa tako tudi donosnejših izdelkov.

Za pospeševanje prodaje in neposrednejši stik s končnimi potrošniki je bila poleg dela Informativno prodajnega centra v Kranju med letom povečana še razstavna in revijska dejavnost podjetja, ki je zlasti v obliki »tedna Tekstil-indusa« v vseh večjih mestih naše države pokazala veliko zanimanje, priznanje in nakupovalno nagnjenje za naše izdelke s strani neposrednih potrošnikov. Letos je bilo tudi odprtih več novih konsignacijskih skladišč, tako da se je njihovo število širilo države več kot podvojilo. Istočasno se je poživilo delovanje v smeri posebnih in prístnejših stikov z blagovnimi hišami in butikami.

Prodaja v izvoz je bila po količini za dobrih 6% večja kakor lani in je znašala 3,4 milijone metrov tkanin, po devizni vrednosti pa je bila v bistvu ista in je znašala 2 milijona 369 tisoč dolarjev pretežno v konvertibilnih valutah.

Kakor je bilo že spredaj omenjeno, so se splošne prodajne razmere, tako na domačem tekstilnem trgu kot pri izvozu, precej poslabšale in znatno bolj zaostriale od lani. Pretežni vzroki za to so na domačem tekstilnem tržišču v povečanem oziroma prevelikem uvozu tekstila, predpisanih likvidnostnih normah in zmanjšani kupni moči prebivalstva, pri izvozu pa v že tekom druge polovice leta 1974 nastali splošni krizi na svetovnem tekstilnem tržišču, ki v glavnem dopuščala le še na določen izbor omejenih izvozov po globoko znižanih deviznih cenah, kar pa seveda še povečuje dinarsko razliko in izpad dohodka v odnosu na notranje domače cene. Z bolj gibkimi domačimi tehničnimi predpisi okoli izvoza bi se vsekakor dalo doseči tako po obsegu kot po uspešnosti boljše izvozne možnosti, prav tako pa bi se lahko dalo pri na splošno bolj trdnih in uravnovešenih razmerah ter pri večji solidarnosti in iznajdljivosti v lastni hiši tudi na domačem tržišču še kaj več uspeti.

Pod vplivom svetovnih denarnih, surovinskih in energetskih tokov in prevrevanj, pa domačih gospodarsko-administrativnih ukrepov in omejitev ter končno tudi hudega pomanjkanja finančnih sredstev je letos spet postala oskrba vsaj z nekaterimi surovinami in materiali dokaj vprašljiva in odprta zadeva. Precej je bilo težav z nabavo bombaža za česanko in še bolj z nabavo kemičnih vlaken. Prav tako je bila dokaj na prepihu oskrba z barvami in kemikalijami in je postajala negotova zaradi nenadnih pavšalnih administrativnih posegov in kopice sprememb uvoznih režimov ter splošnega zaviranja, uvoza, ki začu-

do vključuje ta za proizvodnjo nujno potreben material.

Obseg zalog je v delovni organizaciji kazal po njihovi vsebini oziroma vrstah v primerjavi z lanskim letom ravno obratno smer kot smo si želeli. Zaloge osnovnih surovin so vrednostno in količinsko upadle, kar pa ne velja za ostali reprodukcijski material. Zaloge nedovršene proizvodnje so kazale zlasti v drugi polovici nekakšno postopno vztrajno naraščanje. Zaloge gotovih izdelkov so bile v poprečju količinsko za polovico večje od lanskoletnih, vrednostno pa se seveda zaradi inflacijskih vplivov še znatno več. Pri tem velja pripomniti, da so med letom zelo nihale, dokler niso proti koncu leta, ob svitvanju novih finančnih oziroma plačalnih instrumentov, naglo narasle.

Nekateri gospodarski kazalci poslovanja, ki jih že leta dosledno spremljamo, so pokazali v primerjavi s preteklim letom zelo različne dosežke. V glavnem zaradi širšega investiranja in manj ugodne prodaje se je poslovna rentabilnost znižala skoraj za petino. Prav tako je bila za skoraj toliko slabša poslovna ekonomičnost, čemur so botrovali zlasti inflacijski vplivi oziroma večji materialni stroški, manjša domača prodaja, pa tudi izvoz in razni gospodarski administrativni ukrepi. Ostvarjeni družbeni proizvod je kljub poslabšanim splošnim pogojem za gospodarjenje v bistvu ostal na isti višini kot lani. Dosežena akumulacija delovne organizacije — skupaj amortizacija in ostanek dohodka za sklade — pa se je ugodno popravila za sklade — pa se je ugodno popravila za dobrih 11%. Kljub znatno težjim poslovnim pogojem se je hitrost obračanja obratnih sredstev celo rahlo obrnila na bolje.

Kazalci osnovnih likvidnosti delovne organizacije so se kljub povečanemu notranjim gospodarskim naporom na nekaterih področjih letos znatno poslabšali. Po stanju ob koncu leta so se napram lani poslabšali likvidnostni kazalci: finančna likvidnost za 59%, pravica do investiranja za 50% ter pravica do združevanja in oročanja sredstev za 20%. Istočasno so bili ti lani še vsi pozitivni, letos pa nobeden ne pokriva minimalno zahtevanih norm. Glavni vzroki za težko likvidnostno stanje so naslednji: stalni in vse večji splošni inflacijski tokovi, zadnji čas kot naravna gospodarska nuja izvajano nekaj širše gospodarsko investiranje in proti koncu leta po obsegu slabša prodaja oziroma naglo večanje zalog nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov. Ker je naša delovna organizacija po značaju predelovalna industrija, tipično podvržena sezonskim in modnim obdobjem pa tudi več ali manj slabemu plačevanju kupcev, je pojav splošnega zmanjšanja likvidnosti seveda pritisnili še z dosti večjo silo.

Da bi pri enostavni reprodukciji ob stalnih splošnih

domačih in tujih inflacijskih pojavih in sorazmerno nizki akumulativnosti v preteklosti — upošteva svoječasne lastne težave doma, vse mogoče oblike zamrzovanja cen tekstilnim izdelkom ter ostala večja sistemska bremena — zopet prišli v potrebne gospodarsko — finančne in likvidnostne okvire smo se že v mesecu maju leta 1974 obrnili kot njen popolni komitent na Ljubljansko banko v Kranju za dodelitev kredita za trajna obratna sredstva v višini 48 milijonov, katerega reševanje pa je banka podaljševala in prenesla na letošnje leto, vendar ga pa tudi še do konca meseca februarja 1976 ni rešila. Seveda pa spredaj navedeni znesek za današnjo rabo ne drži več, realni sanacijski znesek bi se gibal nekje okrog 150 milijonov dinarjev ali morda še več, seveda ob urejenem in uravnovešenem domačem tekstilnem tržišču in krepko zavrti inflaciji.

Ostvarjeni finančni rezultat in njegova delitev sta pokrila v letošnjem letu v primerjavi z letom 1974 poleg za dobro tretjino povišanih materialnih stroškov tudi za 23 odst. na poprečno zaposlenega povečane osebne dohodke in končno tudi še ostanek dohodka, ki pa je bil za 2 milijona dinarjev ali 10% nižji od lanskoletnega. S tem smo sicer zagotovili pokritje ustaljenih osebnih prejemkov iz sklada skupne porabe, plačali zavezane prispevke za družbene službe občine, po sprejetem sporazumu prispevali svoj delež na račun izpadlega dohodka v elektrogospodarstvu in pri železniškem transportu ter obračunali posojilo za manj razvita področja in skupne rezerve gospodarstva, vendar pa nam pri tem praktično skoraj nič ni ostalo za lastne reprodukcijske in sanacijske potrebe. Vse posamezne temeljne organizacije združenega dela so prav tako kot delovna organizacija skupaj končale svoje gospodarjenje in poslovanje v letošnjem letu s pozitivnim finančnim rezultatom.

Doseženi finančni rezultat je bil ostvarjen pri bolj zaostrenih splošnih pogojih kot lani, torej ponovno potrjuje, da se v naši delovni organizaciji da tudi pri takšnih oziroma obstoječih okolištinah z vestnim, kakovostnim in solidarnim delom ter dobro izbranimi, pripravljenimi in narajenimi izdelki še veliko doseči. Pa tudi marsičemu, kar pri nas često zašepa, bi kazalo posvetiti posebno in vztrajno pozornost. Med te stvari vsekakor sodijo: tehnična kvaliteta, izpolnjevanje rokov, splošna disciplina, prodajna prodornost in iznajdljivost. Končno smo pa v zadnjem času tudi vložili lep denar v sanacijsko in modernizacijsko investiranje, katerega bo pač potrebno opravičiti s primernimi učinki.

Že lani in seveda letos smo v poslovnih poročilih opozarjali na napovedi, da bo že letošnje gospodarjenje v delovnih organizacijah zahtevno, da pa bo prišlo še do korenitejših splošnih ukrepov. Sedaj so ti ukrepi že tu. V le-

tu 1976 se bo dohodek obračunaval na podlagi plačane realizacije, v medsebojnem blagovnem prometu bo od prvega aprila treba zagotavljati plačila in v tekstilni branži se bo oskrba iz uvoza ponovno vezala na ostvarjeni izvoz. O teh stvareh je bilo v javnosti pa tudi že v naši delovni organizaciji mnogo govorenega. Eno je prav gotovo, da je zadeva za nas vse hudo resna in da se bo moralo zelo hitro v naših glavah marsikaj spremeniti. Menimo, da se vsi člani kolektiva danes že dobro zavedajo te stvarnosti in resnosti, ki se naglo in trdo uresničuje. Na

to se je pač treba pripraviti, s tem sprijazniti in tudi pošteno spravljati in zato morajo sp sleherni član kolektiva zavestno in solidarno sodelovati, da bomo dosegli zaželeni in potrebni gospodarski uspeh in napredek tudi v letu 1976 in v naslednjih letih. Pod zavestnim in solidarnim sodelovanjem pa so enostavno mišljene predvsem naslednje osnovne stvari: sanacija obstoječih negospodarnih stanj in odnosov, varčnost, storilnost, kvaliteta, pravčasni roki, tržno cenjeni izbor proizvodov in tako tudi hitra pot z dobrimi izdelki k dobrim kupcem.

OD februar 1976

Povprečno izplačani osebni dohodek v OZD znaša za februar 3.365,40 din.

Po posameznih delovnih enotah pa je osebni dohodek in primerjava z istim mesecem preteklega leta naslednja:

Delovna enota	Febr. 1976	Febr. 1975
TOZD predilnica	3.033,08	2.657,05
DE tkalnica I	3.082,50	2.693,64
DE tkalnica II	3.110,44	2.733,30
TOZD tkalnica	3.098,07	2.709,70
DE plemenitilnica I	3.233,28	2.827,42
DE plemenitilnica II	3.188,65	2.787,82
DE gravura	3.740,79	3.443,49
TOZD Plemenitilnica	3.271,27	2.866,08
TOZD PO	3.341,45	2.984,61
DS skupne službe	3.901,20	3.488,50

V mesecu februarju je bil le en zaposlen, čigar osebni dohodek je znašal manj kot 2.000,— din.

Kolektivni dopusti

Odbor za splošne zadeve je na 17. seji dne 31. 3. 1976 sprejel naslednji

sklep:

Za leto 1976 se določijo kolektivni dopusti po naslednjem razporedu:

TOZD Predilnica, TOZD Tkalnica

I. izmena od 8. 7. do 30. 7. 1976 — 16 obratovnih dni

II. izmena od 2. 8. do 23. 8. 1976 — 16 obratovnih dni

TOZD Plemenitilnica

DE plemenitilnica I od 2. 8. do 23. 8. 1976 — 16 obratovnih dni

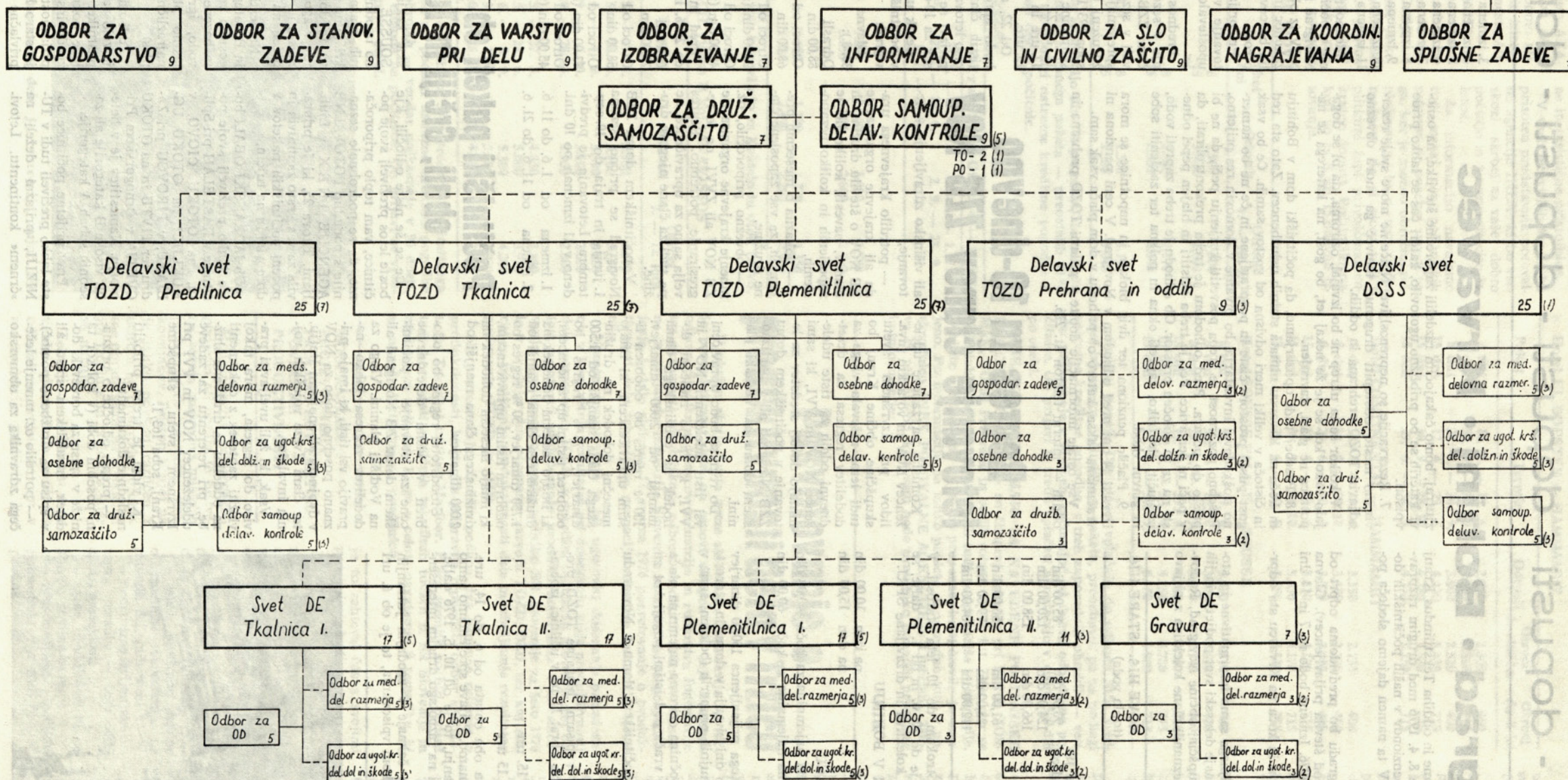
DE plemenitilnica II od 16. 7. do 9. 8. 1976 — 16 obratovnih dni

Obe plemenitilnici pričneta v pripravljanih fazah obratovati že zadnji teden kolektivnega dopusta.

23. aprila bomo volili nove samoupravne organe našega podjetja

DELAVSKI SVET PODJETJA

43 (22)
TO-10 (5)
PO-3 (2)

Na podlagi določil Temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah, ter Zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah, bomo 23. aprila volili nove samoupravne organe našega podjetja.

Organe, katere bomo volili, so razvidni iz gornje sheme samoupravnih organov. Delavski sve podjetja je na 21. seji 2. aprila že sprejel sklep o razpisu volitev v delavski svet podjetja in v skupni odbor samoupravne delavske kontrole, katere bomo volili posredno, medtem ko so volitve v delavske svete in druge neposredno izvoljene organe temeljnih organizacij združenega dela in delovnih enot oz. delovne skupnosti skupne službe razpisali delavski sveti TOZD oziroma delavski svet DS skupne službe.

V delavski svet podjetja bomo izvolili skupno 43 delegatov in 22 namestnikov in sicer v temeljnih organizacijah združenega dela Predilnica, Tkalnica in Plemenitilnica po 10 delegatov in po 5 namestnikov, v temeljni organizaciji združenega dela Prehrana in oddih 3 delegate in 2 namestnika ter v DS Skupne službe 10 delegatov in 5 namestnikov.

V skupni odbor samoupravne delavske kontrole bomo v TOZD Predilnica, Tkalnica in Plemenitilnica volili po 2 člana in 1 namestnika, enako tudi v DS skupne službe, medtem ko bodo v TOZD Prehrana in oddih volili 1 člana in 1 namestnika.

V samoupravni shemi je razvidno, kolikšno število članov šteje posamezni samoupravni organ, medtem ko številke v oklepajih pomenijo število namestnikov.

V času, ko to poročamo, so priprave na volitve v polnem teku. O samih volitvah pa bomo obširneje poročali v naslednji številki.

Novigrad • Bohinj • Krvavec

Delavski svet TOZD prehrane in oddiha Tekstilindus Kranj je na svoji 50. redni seji dne 8. 4. 1976 med drugim razpravljajal in sklepal tudi o cenah penzionov v naših počitniških domovih in pogojih letovanja. V ta namen dajemo sledeča pojasnila:

1. Otvoritev sezone:

— Počitniški dom v Novigradu bo predvidoma odprt od 10. 6. do 20. 9. 1976 (odvisno od števila prijaviteljev). Glavna sezona bo od 20. 6. do 31. 8. 1976. Izmene bodo na 7 in 14 dni in sicer vsak terek in petek.

— Počitniški dom v Bohinju in kočna na Krvavcu sta odprta celo leto.

2. Cene penziona:

Cene penziona so do nadaljnjega samo informativne in stopijo v veljavo šele, ko da soglasje delavski svet podjetja in jih potrdi pristojni organ pri skupščini občine Novigrad, Radovljica in Kranj. O tem bomo seznanili člane kolektiva z objavo na oglasnih deskah.

PREDLOG CEN PENZIONA	NOVE HIS. (topla voda)	STARE HIS.
celi obrok		
a) člani kolektiva in svojci, ki jih vzdržujejo ter upokojeanci podjetja	90,00 din	85,00 din
b) državljani SFRJ	124,00 din	120,00 din
c) inzemski gostje	166,00 din	158,00 din
polovični obrok		
a) otroci članov kolektiva	61,00 din	56,00 din
b) otroci tujih gostov	83,00 din	79,00 din
c) otroci inozemskih gostov	112,00 din	104,00 din

Polovični obrok pripada otrokom do 10. leta starosti. V času izven glavne sezone, to je do 20. 6. in od 1. 9. dalje, se prizna 10 % in sicer za člane kolektiva in državljane SFRJ.

CENE ZA POČITNIŠKI DOM V BOHINJU

a) člani kolektiva	na dan	10,00 din
b) ostali gostje	na dan	15,00 din

CENE ZA KOČO NA KRVAVCU

a) člani kolektiva	— dnevna najemnina za kočno	40,00 din
b) ostali gostje	— dnevna najemnina za kočno	60,00 din

3. Akontacija

Ob vpisu se plača za vsakega prijavitelca 150,00 dinarjev akontacije ne glede na število dni bivanja v domu in starost. Akontacijo vračamo samo v nujnih primerih (bolezen, smrt v družini, služba).

Za Bohinj in Krvavec se nočnina oziroma najemnina plača ob rezervaciji. Rezervacija se vrača pod istimi pogoji kot za počitniški dom v Novigradu.

4. Postavljanje šotorov v počitniškem domu v Novigradu in Bohinju ni dovoljeno.

5. Vpisovanje

Vpisovanje za obrat I bo v pisarni blagajne TOZD prehrane in oddih (nad menzo), za obrat II pa v učilnici izobraževalnega centra in sicer:

obrat II 4. 5. in 6. 5. od 6. do 15. ure

obrat I 5. 5. in 7. 5. od 6. do 15. ure

Dne 8. 5. pa v obratu I za oba obrata od 6. do 14. ure. Ostale dneve prijav ne sprejemamo. Prijave sprejemamo samo osebno. Po končanem vpisovanju, to je od 10. 5. 1976 dalje, bomo vsa prosta mesta oddali na razpolago drugim interesentom.

6. Posebej opozarjamo, da čakanje v zgodnjih jutranjih urah ni potrebno. Pred začetkom vpisovanja, to je ob 6. uri

zjutraj, bomo čakajočim razdelili zaporedne številke, na osnovi katerih se bo približno ugotovilo, kateri čas se lahko pride vpisati.

7. Rezervacije so neprenosljive. Nihče ne more svoje rezervirano mesto odstopiti drugemu, temveč ga mora obvezno objaviti TOZD prehrana in oddih.

V kolikor se ta ukrep ne bo izvajal, oziroma, da bi se dogajalo tako, kot se je že nekaj let, bo gost, na katerega se napolnica ne glasi, **zavrnjen**.

8. Posebej tudi opozarjamo, da počitniški dom v Bohinju in kočna na Krvavcu nimata stalnih uslužbencev. Zato sta red in čistoča v veliki meri odvisna od gostov samih. Če bo vsak gost pustil prostore čiste in pospravljene in če ne bo namerano poškodoval inventarja, bo bivanje v domovih res prijetno. Posebno pozornost je treba posvetiti kurjenju peči, da ne bi prišlo do požara. Pred odhodom je treba prekontrolirati, da v peči ni žerjavice. Peč je treba očistiti in hlajen pepel odnesti na za to določen prostor. Ob odhodu je treba zapreti vodo, izključiti elektriko, zapreti okna in polkna ter zakleniti sobe in glavni vhod.

9. Plačilo penziona ter dvig blokov in napolnice se mora izvršiti 14 dni pred odhodom v Novigrad. V ceni penziona ni vračunana taksa, katero ob prihodu v dom plača vsak sam.

Vse ostale informacije dobite v pisarni TOZD prehrana in oddih — interni telefon št. 226.

Regres za 10-dnevno letovanje članov ZZB NOV

Komisija za zadeve udeležencev NOV in vojaških invalidov pri Izvršnem svetu skupščine občine Kranj bo tudi letos reševala vloge za dodelitev regresa za desetdnevni oddih za tiste udeležence NOV in VVI, ki sami nimajo dovolj sredstev za letovanje v počitniškem domu ZZB Novigrad ali v partizanskem domu na Vodiški planini.

Do regresa bodo upravičeni vsi tisti udeleženci NOV in VVI, ki imajo mesečni dohodek na družinskega člana manjši od 2.000 dinarjev. 100 % regres bo odobren tistim upravičencem, ki imajo mesečni dohodek na družinskega člana manjši od 1.500 dinarjev. 75 % regres bo odobren tistim upravičencem, ki imajo mesečni dohodek na družinskega člana manjši od 1.750 dinarjev. 50 % regres bo odobren tistim upravičencem, ki imajo mesečni dohodek na družinskega člana manjši od 2.000 dinarjev.

Stoodstotni regres bo odobren v višini desetdnevne cene za letovanje v počitniškem domu ZB Novigrad ali na Vodiški planini. Vlogo za dodelitev regresa lahko napravijo vsi tisti, ki imajo priznane posebno dobo za NOV v dvojnem ali enojnem štetju, ter člani Zveze vojaških vojnih invalidov.

Vsak, ki želi uveljaviti pravico do regresa, mora takoj vložiti zahtevek z dokumenti na oddelku za družbene službe, pri referentu za zadeve udeležencev NOV in VVI pri Izvršnem svetu skupščine Kranj, soba 163/I.

K vlogi je treba priložiti naslednje dokumente:

- prepis odločbe o priznanju posebni dobi (v kolikor ta ni že v spisu za borčevski dodatek, invalidskem spisu ali v spisu za družbeno pomoč),
- potrdilo oz. mnenje lečečega zdravnika za obmorsko

ali višinsko zdravljenje — letovanje,

— potrdilo krajevnega urada ali krajevne organizacije ZB NOV o številu družinskih članov, navesti, koliko jih je zaposlenih in koliko nezaposlenih,

— dokazila o mesečnih prejemkih, za vse zaposlene člane družine,

— obvezno priporočilo, oz. mnenje krajevne organizacije ZB NOV ali ZVVI, da je regresiranje potrebno. Regres velja samo za upravičence, ne pa tudi za člane njegove družine.

V počitniškem domu ZZB Novigrad se prične sezona 1. junija in traja do 19. septembra. Letovanje je predvideno v 11 izmenah po 10 dni.

- 1. izmena od 1. 6. do 11. 6.
- 2. izmena od 11. 6. do 21. 6.

Počitniški paketi ob jadranski obali, Grčiji in Tuniziji

Če se še niste odločili, kje boste letos preživelj svoje počitnice, vam toplo priporočamo, da se podrobneje seznanite s ponudbo POTOVALNE AGENCIJE INEX v Ljubljani, Titova 25, ki je pripravila za vas vrsto zanimivih in pocenih počitniških paketov v domovini in na tujem.

Ob JADRANSKI OBALI boste lahko preživelj svoje počitnice v KASTELAH pri Splitu, na OTOKU ČIOVO, v KUKLIJICI na OTOKU UGLJANU, v PIROVCU pri Zadru ter TIVTU in na OTOKU CVETJA v Črnogorskem Primorju. Namestitev je v hotelih visoke B kategorije ali zasebnih sobah A kategorije.

Prav prijetne počitnice boste lahko preživelj tudi v TUNIZIJI, prijazen deželni na »črnem« kontinentu. Letovi-

- 3. izmena od 21. 6. do 1. 7.
- 4. izmena od 1. 7. do 11. 7.
- 5. izmena od 11. 7. do 21. 7.
- 6. izmena od 21. 7. do 31. 7.
- 7. izmena od 31. 7. do 10. 8.
- 8. izmena od 10. 8. do 20. 8.
- 9. izmena od 20. 8. do 30. 8.
- 10. izmena od 30. 8. do 9. 9.
- 11. izmena od 9. 9. do 19. 9.

Možnost prijave za letovanje v počitniškem domu ZZB Novigrad imajo vsi člani ZZB NOV iz občine Kranj, njegov zakonec in otroci, otroci padlih borcev, njegov zakonec in otroci.

Pri prijavi za 10-dnevno letovanje v Novigradu se bo upoštevalo naslednje kriterije:

Prednost prijave za letovanje v sezoni 1976 imajo tisti člani ZZB NOV, ki niso letovali v sezoni 1975. Prijave se sprejemajo v pisarni Zveze združenj borcev NOV Kranj, soba 193/II, v stavbi občinske skupščine Kranj, vsak dan od 12. do 22. aprila 1976 od 8. do 12. ure in v sredo od 13. do 15. ure.

Od 22. aprila 1976 dalje se bodo sprejemale prijave od tistih članov ZZB NOV, ki niso letovali v sezoni 1975. Ob prijavi se vplača celotni znesek za 10-dnevno letovanje.

Cenik uslug za sezono 1976 v počitniškem domu ZB Novigrad:

Glavna sezona (od 21. 6. do 30. 8.):

Odrasli 88,00 din
Otroci od 3 do 10 let 68,00 din

Otroci od 1 do 3 let 23,00 din (samo ležišče)

Otroci od 1 do 3 let 45,00 din (polovični obrok)

Pred in posezona (od 1. 6. do 20. 6. in od 30. 8. do 19. 9.)

Odrasli 78,00 din
Otroci od 3 do 10 let 58,00 din

Otroci od 1 do 3 let 13,00 din (ležišča)

Otroci od 1 do 3 let 45,00 din (pol. obrok)

M. K.

Naši gostje bodo nastanjeni v hotelih B kategorije v ANA- VISSOS-u, nedaleč od Aten. Med bivanjem jim bomo nudili možnost zabave in izletov v najbolj zanimiva mesta Atike in Peloponeza.

POČITNIŠKI PAKETI so na voljo skozi vso letno sezono (od junija do oktobra na Jadranu in od maja do oktobra v Tuniziji in Grčiji).

CENE za posamezne pakete so različne, vendar zelo ugodne in vsebujejo: prevoz z reaktivnim letalom DC-9 INEX ADRIE, letališke pristojbine, avtobusne prevoze

na in z letališč, polne penzije in turistične pristojbine.

V vseh letoviških krajih bo prisoten predstavnik potovalne agencije INEX, ki bo vseškozi skrbel za vaše dobro počutje in za organizacijo izletov.

Za informacijo navajamo tudi nekaj cen počitniških paketov, še posebej zaradi tega, ker je možno obročno odplačevanje, in s tem večja možnost, da si sicer tudi s plitkimi žepi privoščimo enkratni dopust. Počitniški paketi so za 8 ali 15-dnevno letovanje.

KASTELO — OTOK ČIOVO

Kraj	Paket dni	Odrasli	Otroci 4. — 10. let
Hotel RESNIK	8	1.900	1.500
Hotel RESNIK	15	3.400	2.600
Zasebne sobe			
KASTELO I. kat	8	1.500	1.170
	15	2.580	2.040
Zasebne sobe			
OTOK ČIOVO I. kat	8	1.500	1.170
	15	2.580	2.040

Ob prijavi vplačate akontacijo din 700 po osebi, do odhoda poravnate 50 % vrednosti izbranega paketa — preostalih 50 % pa lahko poravnate na podlagi ustrezne kreditne pogodbe v 60 dneh, računajoč od dneva počitnic.

ZADARSKI ARHIPELAG

Kraj	Paket št. dni	Odrasli		Otroci 4. — 10. let	
		25. 5. — 1. 7.	2. 9. — 23. 9.	25. 5. — 1. 7.	2. 9. — 23. 9.
		1. 7. — 2. 9.	1. 7. — 2. 9.		
KUKLJICA					
Zelena Punta					
B. kat.	8	1.850	2.100	1.450	1.700
	15	3.250	3.600	2.600	2.900
PIROVAC					
zasebne sobe					
I. kategorija	8	1.620	1.700	1.270	1.350
	15	2.780	2.990	2.200	2.400

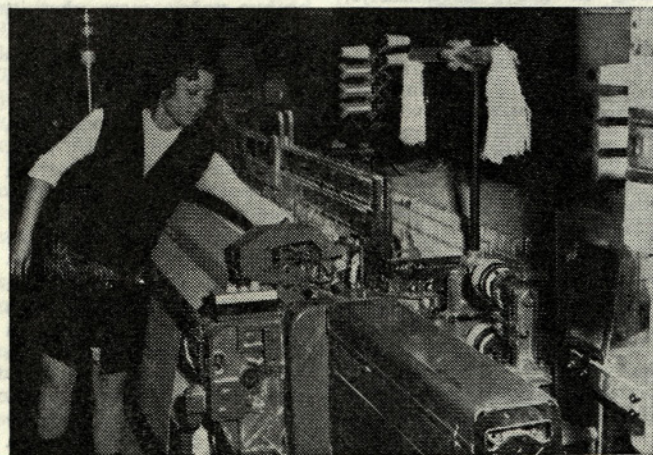
Plačilni pogoji so isti, kot veljajo za Kaštelo in otok Čiovo.

GRČIJA

Hotel EDEN BEACH, visoka B kot., ANAVISSOS

Paket	Termin	Odrasli	Otroci 2. — 12. leta
8 dni	6. 5. — 27. 5.	2.950	2.500
	27. 5. — 24. 6.	3.100	2.620
	24. 6. — 8. 9.	3.390	2.850
	8. 9. — 7. 10.	3.100	2.620
	7. 10. — 28. 10.	2.950	2.500
15 dni	6. 5. — 27. 5.	4.850	3.800
	27. 5. — 24. 6.	5.000	3.980
	24. 6. — 8. 9.	5.300	4.200
	8. 9. — 7. 10.	5.000	3.980
	7. 10. — 28. 10.	4.850	3.800

Udeleženci vplačajo do odhoda 50 % vrednost počitniškega paketa, preostanek pa na podlagi ustrezne kreditne pogodbe v treh zaporednih obrokih — vendar najkasneje v 90 dneh, računajoč od dneva odhoda na počitnice. Ob prijavi se vplača akontacija 500 din po osebi.

Ob vsakodnevem napornem delu je rekreacija nujno potrebna

TUNIZIJA

Hotel EL BOUSTEN — HAMMAMET

Paket	Termin	Odrasli	Otroci 2.—10. let	Otroci do 2 let
8 dni	14. 4. — 29. 6.	2.780	2.360	400
8 dni	30. 9. — 28. 10.	2.780	2.360	400
8 dni	29. 6. — 30. 9.	3.000	2.520	400
15 dni	12. 4. — 29. 6.	4.280	3.430	715
15 dni	30. 9. — 28. 10.	4.280	3.430	715
15 dni	29. 6. — 30. 9.	4.700	3.750	715

Hotel CONTINENTAL — HAMMAMET

Paket	Termin	Odrasli	Otroci 2.—10. let	Otroci do 2 let
8 dni	12. 4. — 29. 6.	3.350	2.730	400
8 dni	30. 9. — 28. 10.	3.350	2.730	400
8 dni	29. 6. — 30. 9.	3.570	2.900	400
15 dni	12. 4. — 29. 6.	5.430	4.170	715
15 dni	30. 9. — 28. 10.	5.430	4.170	715
15 dni	29. 6. — 30. 9.	5.850	4.500	715

Hotel SOUSSE PALACE — SOUSSE

Paket	Termin	Odrasli	Otroci 2.—10. let	Otroci do 2 let
8 dni	12. 4. — 29. 6.	3.050	2.670	400
8 dni	30. 9. — 28. 10.	3.050	2.670	400
8 dni	29. 6. — 30. 9.	3.270	2.740	400
15 dni	12. 4. — 29. 6.	4.750	3.780	715
15 dni	30. 9. — 28. 10.	4.750	3.780	715
15 dni	29. 6. — 30. 9.	5.150	4.080	715

Plačilni pogoji: Udeleženci vplačajo do odhoda 50 % vrednost izbranega počitniškega paketa, preostanek pa na podlagi ustrezne kreditne pogodbe, v treh zaporednih obrokih — vendar najkasneje v 90 dneh, računajoč od dneva odhoda na počitnice. Ob prijavi je treba vplačati akontacijo v višini 500 din po osebi.

VSE, KI SE ZANIMAJO ZA NAVEDENE POČITNIŠKE PAKETE PROSIMO, da se čimprej zgledajo pri **ELICI ZORMAN, TOZD Prehrana in oddih (obrat I, tel. int. 226)**, kjer se bodo lahko že prijavi in dobili tudi podrobnejše informacije. Pohitite s prijavi, da ne bo prepozno, kajti število je omejeno. Po informacije pa lahko pridete neposredno tudi v poslovno INEX POTOVALNE AGENCIJE v Ljubljani, Titova 25, tel. 312-995, kjer vam bodo prav tako ponudili programe in informacije.

R. S.

Posvetovanje o produktivnosti dela v Tržiču

V okviru akcije Sveta zveze sindikatov Jugoslavije za večjo produktivnost dela, na osnovi sklepov III. seje Zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije ter aktivnosti republiškega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije za stabilizacijo gospodarjenja je bilo sklicano 17. marca 1976 posvetovanje o produktivnosti dela tehnološke grupacije tekstilne industrije Slovenije.

Namen posvetovanja je bil, ugotoviti dosežanje prizadevanje v konkretnih rezultatih pri doseganju višje produktivnosti dela posameznih TOZD, v tekstilni industriji Slovenije kot celoti, ugotoviti vključevanje produktivnosti dela v uresničevanju družbenoekonomske politike SR Slovenije za leto 1976 in v srednjeročne programe razvoja TOZD, OZD, ter kaj storiti za izboljšanje produktivnosti dela in izboljšanje rezultatov poslovanja TOZD in OZD.

Na posvetovanju sta bila podana dva osnovna referata o produktivnosti, ki sta jih pripravila republiški odbor sindikata in Tekstilni inštitut Maribor. Poleg gornjih so bili podani tudi koreferati različnih tekstilnih tovarn iz SR Slovenije in med njimi tudi naš, ki ga v celoti navajamo. S tematiko, ki se nanaša izključno na predilnico:

MODERNIZACIJA PROIZVODNEGA PROCESA KOT FAKTOR POVEČANE PRODUKTIVNOSTI

Modernizacija kateregakoli podjetja ali obrata je bistvena težnja napredno mislečih proizvajalcev oziroma strokovnjakov. Pristop k njej pa je lahko povsem različen z ozirom na proizvodne probleme obrata glede na artikle, ki jih izdeluje in področja, kjer se nahaja.

Tekstilindus v Kranju se je v obdobju zadnjih petih let odločil za svojstveno pot v modernizacijo predilnice, ker

je to zahteval čas s svojimi posebnimi, bodisi:

notranji vplivi: zaradi — zastarele iztrošene strojne opreme, kot dediščine preteklosti, saj je precejšnje število strojev izviralo še iz obdobja 1890—1905

— neustreznih pogojev dela t. j. pretiranega zapraševanja delavnih prostorov, mikalnice in čistilnice (klima)

— vsled pretirane fizične obremenitve zaposlenih na mnogih delovnih mestih

— neustrezne življenjsko nevarne zgradbe — tudi dediščina preteklosti

— nizke produktivnosti zastarele strojne opreme

— nezadovoljive kvalitete polproduktov in tudi finalnih produktov in

zunanji vplivi: zaradi

— fluktuacije strokovno že usposobljenih mladih proizvajalcev — bateristov, mikalk, flajer in predic

— prenizkih osebnih dohodkov spričo večje fizične obremenitve pri neustreznih pogojih dela napram drugim propulzivnim vejam kot so Iskra, Sava in druge ustanove, katere zmorejo manj kvalificirano delo konkurenčno plačevati pri boljših pogojih dela

— nesmotrnega razvoja in povečanja t. z. v. propulzivne industrije, ki je nenačrtno črpala pridne tekstilne proizvajalce z že rešenim stanovanjskim fondom

— priliva delovne sile iz vseh področij Jugoslavije in s tem zahtev po novem stanovanjskem fondu

— nenehne fluktuiranja omenjene delovne sile zaradi boljših pogojev dela in osebnih dohodkov drugod

— skratka zaradi neenakopravnosti tekstilnih proizvajalcev napram ostalim vejam industrije ali drugih podjetij in ustanov.

Pred tremi končnimi ugotovitvami je Tekstilindus že poskušal s postopnimi manjšimi finančnimi vlaganji tja od leta 1950 dalje pospeševati produktivnost dela kot npr. z opremo starih prstančnih strojev s penumafilni in sesalno izpihivalnimi napravami, z navlačenjem mikalnih oblog z jeklenimi garniturami, z občasnim nakupom strojev, kateri pa so danes že zastareli z menjavo klasičnih raztezal z novejšimi visokorazteznimi idr. Podjetje je produktivnost dela predilnice vse skozi nadziralo preko Tekstilnega inštituta v Mariboru na podlagi rednih mesečnih analiz tehničnih pokazateljev produktivnosti dela primerjalno z ostalimi predilnicami v Jugoslaviji, kar je mnogo pripomoglo k ugotovitvam slabosti v posameznih fazah proizvodnje. Podjetje je tekom celotnega obdobja stimularo osebnih dohodkov v dilnih od brigadir, podmojstrov navzgor v odvisnosti zmanjšanja števila izdelavnih ur za 100 kg preje t. z. RČK. Z intenzivnim prizadevanjem na tem področju se je predilnici uspelo prebiti v sam vrh najuspešnejših predilnic — ni pa uspela ujeti skorak v osebnih dohodkih ostalih vej industrije in drugih podjetij kakor tudi ne pravočasno prehitovati naraščajočo devalvacijo dela z ozirom na porast cen na tržišču, razen z ukrepi v smeri uravnalovke.

Spričo tolikšnih trajnih problemov in že opisanih notranjih in zunanjih vplivov in s tem prisilne ukinitve nočne izmene zaradi pomanjkanja osnovnih proizvajalcev (predic, flajer in drugih) je Tekstilindus nameraval še pred začetkom investiranja v Kranju razvijati predilnico na pasivnem področju v okolici Ptuja. Ker pa tudi tamkajšnja družbenopolitična skupnost ni uspela dobiti finančne podpore bank oz. izvršnega sveta za financiranje energetike in zgradbe je seveda odločitev za modernizacijo bila zopet aktualna za področje Kranja.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Posvetovanje o produktivnosti

(Nadaljevanje s 5. strani)

Nastalo je vprašanje v kakšno smer najboljše investirati, da:

— se koncentrirata obe predilnici na eno mesto in hkrati obe sočasno modernizirata

— se pri tem zagotovi najboljše kvaliteta preje

— se pri tem poveča proizvodnja

— se pri zgornjih pogojih občutno zmanjša število zaposlenih v predilnici

— se spremeni obrat predilnice v čist, prijeten delovni prostor z odpravo težkega fizičnega dela,

— in končno, da se občutno zmanjša število zaposlenih žena v nočnem delu.

Po temeljiti proučitvi in v sodelovanju z Mariborskim tekstilnim inštitutom je bilo odločeno na samoupravnih organih podjetja, da se pristopi k izvajanju najustrežnejše modernizacije, ki bi reševala že omenjeno problematiko.

Odločili smo se: da pri vseh fazah ostanemo na isti količinski proizvodnji in preidemo na avtomatizacijo tehnološkega procesa od vključno postavitve bombažne ali sintetične bale v stroj do izteka pramena na mikalnikih. V procesu so tri linije predelave surovin do polprodukta s svojo specifično zahtevo:

- a) bombažna mikana linija
- b) bombažna česana linija
- c) in linija za predelavo sintetičke.

Vsaka linija ima z ozirom na zahtevnost predelave različno število vmesnih čistilnih in rahljalnih strojev, ki polprodukt ustrezno formirajo tako količinsko kot kvalitativno z elektronskim uravnavanjem no in številčenje oblikujejo in kompr. zrakom.

Prvotno je bilo v obeh čistilnicah in mikalnicah zaposlenih 21 proizvajalcev (na izmeno, danes le 4 osebe) na izmeno.

Prvotno je bilo v prostoru 162 nizkoproduktivnih mikalnikov, danes le 36 visokoproduktivnih mikalnikov;

— **sočasno nadaljnje investiranje** je bilo v nove avtomatizirane, visokoproduktivne česalnice, elektronsko

opremljene z vrhunsko kvaliteten česanjem, kar je bilo nujno potrebno, ker je naše podjetje usmerjeno v zahtevne na tržišču iskane popeline in batiste.

Prvotno je bilo zato potrebnih 16 čes. strojev/na izmeno, danes le 8 čes. strojev/na izmeno.

Prvotno je bilo zato potrebnih 8 oseb na česalnica/izmeno, danes le 2 osebi/na izmeno;

— **sočasno investiranje** je bilo v nove visokoproduktivne raztezalke z dvema odvodoma in 300 m/min, ki so opremljene z elektronom in kompromiranim zrakom.

Prvotno je 1 oseba posluževala 4 raztezalke pri max 67 m/min, danes 1 oseba poslužuje 6 raztezalk pri max 300 m/min;

— **sočasno investiranje** je bilo v nove avtomatizirane previjalne stroje, opremljene z elektronskimi čistilci.

Prvotno je 1 oseba posluževala 15 max 25 vreten, danes 1 oseba poslužuje 48 vreten.

Prvotno je previjalnica imela zaposlenih 135 ljudi, danes ima previjalnica zaposlenih 87 ljudi.

Prvotne hitrosti previjalnih strojev 50 m/min, danes hitrosti previjalnih strojev do max 1100 m/min;

— **sočasno investiranje** je bilo v nove češke rotor stroje imenovane OPEN-END, ki so dobro znani vsem predilcem, saj s skrajšanim predilnim postopkom proizvajajo enakomernjšo mikano prejo pri minimalno 3,5-kratni povečani proizvodnji na predilno enoto;

— **sočasno investiranje** je bilo v nove visokoproduktivne domače prstančne stroje firme KRUSIK, Valjevo, na njih je mogoče dosegati visoke proizvodne rezultate, saj je mogoče proizvajati s hitrostjo tekača do 33 m/sek (na sedanjih 25 m/sek). Stroji bodo v prvem polletju montirani in jih bomo zamenjali z dotrajanimi, od katerih nekateri izvirajo še iz prejšnjega stoletja.

Sedaj poslužuje predica min. pri 1216 vret le 19 ob

gr/vret, po zamenjavi pri 1854 vret 24 ob gr/vret.

S celotnim opisanim investiranjem ne bi dovolj storili, če ne bi spremenili tudi skrb za človeka proizvajalca ter odstranili škodljivega prahu iz bombaža različnih provinenc in s tem omogočili prijetno počutje ljudem v čistilnici in mikalnici, ki sta nekdanj zaradi preobilice prahu in težaškega dela veljali za kaznilnici, zato smo

— **sočasno investirali** v avtomatizirano, elektronsko uravnavano čistilno opremo za odvzem prahu iz potujočega bombaža in s tem tudi iz krožečega zraka pred vstopom v delovni prostor. Prav tako in z istim ciljem so vsi tako in z istim ciljem so vsi glavni delovni prostori opremljeni z avtomatiziranimi klimatskimi napravami, kateri pri stabilni temperaturi in relativni vlagi zamenjujejo zrak 15 do 30-krat na uro.

Poleg že nekaj navedenih primerjav še nekaj kazalcev — vzeti deloma po statističnih podatkih podjetja in po podatkih Mariborskega tekstilnega inštituta.

Pri vseh prednjih splošnih ugotovitvah in pokazateljih, katere prinaša modernizacija, morajo biti proizvajalci v predilnici zadovoljni z dohodki na dokaj nizki stopnji iz solidarnostnih razlogov napram drugim obratom, kateri niso mogli istočasno investirati, so pa s samoupravnim dogovarjanjem sodelovali pri financiranju modernizacije predilnice v pričakovanju boljše kvalitete preje.

No — v tem pogledu je predilnica izpolnila njihova pričakovanja, tudi to je zadovoljstvo.

Vsekakor pa bi bili kazalci tehnične produktivnosti kakor tudi ekonomski, zlasti pa kvaliteten mnogo boljši, če bi bila oskrba z vedno istimi programiranimi surovinami boljša, oziroma na razpolago večja finančna sredstva za pravočasno oskrbo.

Sedanji način oskrbe ni učinkovit ter povzroča več gospodarske škode podjetju kot koristi.

O vseh teh problemih bi morali razmišljati merodajni faktorji izven podjetij — da bi bilo gospodarjenje bolj uspešno.

Po referatih in koreferatih se je razvila pestra diskusija o tekoči problematiki, tako o produktivnosti dela, kot gospodarstvu v tem težavnem obdobju, kakor tudi o integraciji tekstilne industrije SR Slovenije, združevanju finančnih sredstev, enotnem sodelovanju v kooperaciji z ostalimi vejami industrije in drugo. Zaključki na samem posvetovanju so bili sprejeti, vendar nam pisмено precizirani niso bili posredovani s strani republiškega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije Slovenije, zato tudi v tem sestavku niso navajeni, temveč bodo kasneje objavljeni.

M. Stirniša

	1950	1971	1975
Ef kg/osebo in uro	1,65 kg/osebo	3,83 kg/osebo	5,6 kg/osebo
povprečna Nm	34,9	48,8	56,6
ljudi/1000 vret	7,69	3,75	2,31
R&K ur/100 kg preje	—	20,88	17,87
ljudi na delu	700	405	305

Z intenzivnim proučevanjem organizacije dela predvidimo omenjene kazalce v letu 1976 izboljšati, ker smo trenutno še v izvajanju modernizacije.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je Tekstilindus investiral v modernizacijo predilnice zlasti s poudarkom na avtomatizacijo, da bi s tem dosegel najvišjo stopnjo tehnične produktivnosti pri tem pa kvaliteten vpliv zaupal elektronomi, zlasti zaradi stalne menjave delovne sile na teh ključnih delovnih mestih osnovnega fromiranja kvalitete v predpripravi.

Omenjeno vlaganje lastnih finančnih sredstev je ena izmed največjih investicij od obstoja podjetja. Prehod v

modernizacijo ni bil enostaven, saj je bilo potrebno veliko priprav zlasti v znanje, saj se je na mnogih delovnih mestih spremenil tudi način dela. Sodobna tekstilna tehnologija z elektronom skladno urejena je sicer kapitalno izredno intenzivna in visokoproduktivna, zahteva pa precizno doslednost v posluževanju in temeljito nego

in organizacijo proizvodnje. To pa pomeni, da zahteva visoko zavestne, zanesljive delavce, izobražene mojstre in tehnike, ki neprestano živijo v proučevanju nove tehnologije ter tako zagotavljajo končni ekonomski uspeh podjetja kot naši samoupravni družbi in s tem utemeljenost investiranja v nove naložbe.

Zakon o varstvu pred požarom

Pred dobrim mesecem je stopil v veljavo nov zakon o varstvu pred požarom. Zakon zavezuje delovne ljudi in občane v organizacijah združenega dela in drugih organizacijah ter v krajevnih in drugih skupnostih, ki imajo pravico in dolžnost, da na temelju družbene samozaščite varujejo pred požarom družbeno premoženje ter življenje in premoženje občanov.

Organizacije združenega dela in druge organizacije, državni organi, druge pravne osebe in občani, morajo uresničevati ukrepe za varstvo pred požarom, ki jih določa ta zakon ali pa drugi predpisi in sodelovati pri gašenju požara in reševanju ljudi in premoženja z orodjem in drugimi sredstvi za gašenje.

Gasilske enote morajo imeti potrebna tehnična sredstva in opremo, pripadniki teh enot pa morajo biti strokovno usposobljeni za gašenje požara in za reševanje ljudi.

S tem zakonom se določa tudi obveznost ustanovitve občinskih samoupravnih interesnih skupnosti za varstvo pred požarom, in Zveze samoupravnih interesnih skupnosti SR Slovenije za varstvo pred požarom.

Samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom so nosilke družbene samozaščite na področju varstva pred požarom.

Delavci in drugi delovni ljudje v samoupravnih organizacijah in skupnostih urejajo medsebojno razmerja in usklajujejo svoje in skupne interese na področju varstva pred požarom s samoupravnimi sporazumi.

Gasilsko enoto morajo imeti organizacije združenega dela in druge organizacije, ki proizvajajo, uporabljajo ali skladiščijo večje količine vnetljivih tekočin, eksplozivnih snovi, gorljivih in strupenih plinov oziroma snovi, iz katerih se taki plini razvijajo, ali drugih vnetljivih snovi.

Gasilske naprave in sredstva za gašenje začetnega požara morajo imeti tudi hišni svetilni in samostojni obrtniki, ki imajo obrtne delavnice, v katerih je povečana nevarnost požara.

Organizacije združenega dela in druge organizacije, državni organi in samostojni obrtniki morajo sistematično poučevati svoje delavce o požarnih nevarnostih in ukrepih za varnost pred požarom v organizaciji oziroma delav-

nici, ter o načinu uporabljanja razpoložljivih sredstev za gašenje požara, kakor tudi trajno opravljati kontrolo nad izvajanjem ukrepov.

Kadar je nevarnost, da izbruhne požar, posebno velika, ali kadar bi požar ogrozil življenje velikega števila ljudi, je treba poleg uresničevanja predpisanih ukrepov za varnost pred požarom organizirati gasilsko stražo. Gasilska straža nadzoruje ali so izvedeni predpisani ukrepi za preprečitev požara, če pa izbruhne požar, mora ukreniti vse, kar je potrebno za gašenje požara in reševanje, takoj mora obvestiti o požaru najbližjo gasilsko enoto.

Nadzorstvo nad izvajanjem tega zakona in drugih predpisov na področju varstva pred požarom so naloge požarne inšpekcije.

V samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom se s samoupravnimi sporazumi na podlagi tega zakona združujejo delavci in delovni ljudje v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah ter v krajevnih in drugih skupnostih ter delovni ljudje, ki delajo s sredstvi v lasti občanov skupaj z delavci in člani

Krpne varovalke so povzročile že mnogo požarov in nesreč

gasilskih organizacij z namenom, da uresničijo svoje in družbene interese ter potrebe po varstvu pred požarom in drugim naravnimi nesrečami in da pospešijo razvoj družbene samozaščite na tem področju. Usklajujejo razvojno politiko in druga za celotno družbo pomembna vprašanja s področja varstva pred požarom s temeljnimi nalogami in cilji ekonomskega, obrambnega in družbenega razvoja občine in republike.

V gasilskih društvih in gasilskih zvezah uresničujejo delovni ljudje in občani svoje posebne interese v skladu s splošnimi družbenimi interesi na področju varstva pred požarom tako, da organizirajo teritorialno represivno družbo varstva pred požarom. Skrbijo za izboljšanje požarnovarnostne kulture, nudijo strokovno pomoč skupnostim za varstvo pred požarom in opravljajo druge naloge, določene v društvenih statutih.

V poglavju gašenja požarov in reševanja pa nalaga zakon vsakemu, kdor opazi, da grozi neposredna nevarnost, da izbruhne požar, ali kadar opazi požar, da mora nevarnost odstraniti oziroma požar pogasiti, če to lahko stori brez nevarnosti zase in za drugega. Če sam tega ne more storiti, mora takoj obvestiti najbližjo gasilsko enoto ali najbližjo postajo milice. Pri tem mu mora pomagati vsak, ki razpolaga s sredstvom za zveze ali prevoznim sredstvom.

Gasilske enote gasijo, rešujejo osebe in premoženje in opravljajo druge naloge v skladu z akti skupnosti za varstvo pred požarom in gasilskih organizacij ter pri tem vzajemno sodelujejo ali si pomagajo.

Osebe in prostovoljni gasilci, ki sodelujejo pri gašenju požara ter pri reševanju ljudi in premoženja, ki jih ogroža požar, imajo pravico do nadomestila osebnega dohodka oziroma zaslužka, izgubljenega med njihovo odsotnostjo z dela in do prehrane, če traja gašenje in reševanje dalj časa.

Gasilska tehnična sredstva morajo ustrezati predpisanim jugoslovanskim standardom. Gasilsko tehnično sredstvo, ki ne ustreza jugoslovanskemu standardu ali pogojem, določenim z atestom, se ne sme izdelovati, uvoziti, dajati v promet ali nabavljati.

Zakon predvideva visoke kazni za prekrške, če se ne izvajajo vsi ukrepi, ki so v njem določeni. Tako se kaznuje pravna oseba za prekrške do 50.000 dinarjev, za prekrške pa do 25.000 dinarjev. Z denarno kaznijo 50 dinarjev se kaznuje za prekršek takoj na mestu, kdor kljub opozorilu:

1. kadi, uporablja odprti ogenj ali orodje, s katerim iskri tam, kjer je to prepovedano;

2. ne odstranjuje vnetljivih snovi iz požarno ogroženih prostorov.

Z denarno kaznijo 100 dinarjev se kaznuje za prekršek takoj na mestu odgovorna oseba pravne osebe in samostojni obrtnik:

1. če dopusti, da se tam, kjer je to prepovedano, kadi, uporablja odprti ogenj ali orodje, ki iskri;

2. če ne poskrbi, da se odstranjujejo vnetljive snovi iz požarno ogroženih prostorov;

3. če ne poskrbi, da so gasilna orodja in naprave v brezhibnem stanju in na lahko dostopnem mestu;

4. če dopusti, da so založene ali ovirane evakuacijske poti, zasilni izhodi in dostopi za gasilsko intervencijo.

Organizacije združenega dela in druge organizacije ter

državni organi, ki morajo imeti po tem zakonu pravilnike o varstvu pred požarom, so dolžni sprejeti te pravilnike najpozneje v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

Zakon je bil objavljen v Uradnem listu SR Slovenije št. 2 dne 28. januarja 1976 in je začel veljati dne 28. februarja 1976.

H. Z.

Prosta mesta za vajence

Za učenje raznih poklicev sprejmemo za šolsko leto 1976/77 naslednje število vajencev:

Poklic	Število
ključavničar	4
strugar	2
rezkalec	1
klepar	2
električar	4
mizar	1
vodovodni inštalater	1
Skupaj:	15

Učna doba za vse navedene poklice je 3 leta.

Kandidati morajo imeti dokončanih 8 razredov osnovne šole in ne smejo biti starejši od 18 let.

Interesenti naj se zglasijo v kadrovskega sektorja vsak dan, kjer bodo dobili vsa navodila in pojasnila.

L.P.

Zahvale

Ob izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavkam iz adjustirnega oddelka obrata I za denarno pomoč in izraze sožalja.

Ivanka Tomat

Iskreno se zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD plemenitilnica I za obisk in darilo.

Franc Tomat

Ob težki izgubi najine dobre in skrbne mame

KATI JERMAN

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem tkalnice II za spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala vsem za pomoč in cvetje ter za izrečeno sožalje.

Urška Lavtar
Rok Jerman

Ob izgubi dragega moža

STANKA ADAMLJE

se iskreno zahvaljujem sodelavcem DE tkalnice I in II,

kakor tudi IPO sindikata tkalnice DE II, za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Zalujoča žena Marija z otroci Sašo, Boštjanom in Primožem

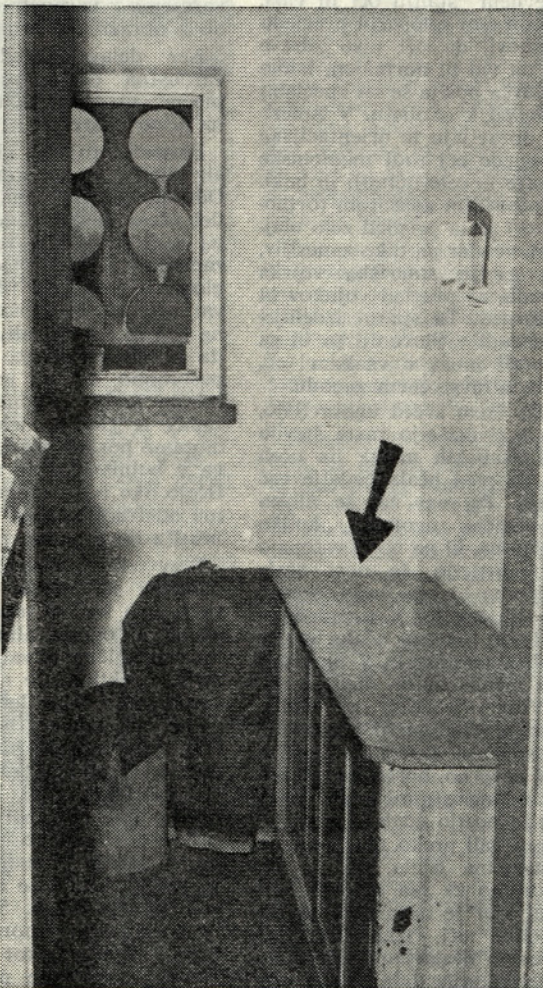

TEKSTILEC — glasilo delovnega kolektiva Tekstilindus Kranj — Ureja: glavni in odgovorni urednik Katarina Smodej in odbor za informiranje, ki ga sestavljajo: Metka Friškovec — predsednik, Peter Jekovec — podpredsednik, in člani: Ivica Koblar, Slavka Rojžna, Pavla Blažič, Alenka ing. Letinič in Krista Mauser. Tisk: GP »Gorenjski tisk« v Kranju. Oproščen prometenega davka po pristojnem mnenju štov.: 421-1/72

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Ali se je splečalo?

Pred dobrim letom dni je bila v našem podjetju odkrita ena največjih tatvin zadnjih dvajsetih let. Dve delavki v skladišču gotovega blaga — Milka Krmelj in Pavla Potočnik, sta več let na zelo pretkan način kradli blago in to regularno, ne ostanke! Z odkritjem pa se jima je tatinski posel prekinil.

»Nič ni tako skrito, da ne bi bilo odkrito!«

Obe — Milka Krmelj in Pavla Potočnik sta bili že dolgo let zaposleni v skladišču, tako da sta delo in poslovanje skladišča dobro poznali. Tudi deli sta vedno skupaj: Krmeljeva kot narekovaalka, Potočnikova kot konsignerka blaga. Kdaj sta začeli krasti, se še sami nista več dobro spominjali, vsekakor pa je bilo to že leta 1971. Kradli sta pravzaprav zelo preprosto: pri sestavljanju naročila (komisiona) za določenega kupca sta na voziček, kamor sta nakladali blago, primaknili še »svoj« izbran komad. Tega sta potem spotoma pred oddajo komisiona v odpremi oddelku v II. nadstropju skladišča skrili v prostor pred dvigalom (na sliki). V tej začasni »shrambi« sta tudi obedve malicali, uporabljali pa sta jo še za garderobni prostor. Komad blaga sta imeli skritega med radiatorjem in omarico. Le tega sta potem razrezali na cca 2 metra dolge kose, katere sta si »bratovsko« razdelili na polovico. Blago sta znosili postopoma domov tako, da sta po en ali več kosov blaga skrili pod podlogo pletenih cezarjev (imeli sta namreč obe enaka cezarja). Posluževali pa sta se tudi drugega načina, namreč da sta kose blaga zavili zraven k ostanke, katere sta kupili v skladišču. In kot pravi pregovor, »da enkrat pride vse na dan«, je bilo tudi tokrat tako.

Pavla Potočnik je takoj, ko je bila tatvina odkrita, priznala krajo in ji je bilo pri hišni preiskavi tudi zaseženo in vrnjeno podjetju skoraj vse nakradeno blago. Krmeljeva pa je krajo vztrajno tajila in na razne načine zavaljala organe UJV pri preiskavi, spreminjala svoj zagovor in valila krivdo na Potočnikovo. Temu primerno je Milka Krmelj prejela tudi zaslužen kazni: dve leti in pol strogega zapore, Pavla Potočnik, ki je odkrito priznala tatvino, pa le leto in pol strogega zapore. Podjetju bosta morali povrniti tudi nastalo škodo v skupnem znesku 27.481,41 din. Izrečena kazni za kilometer in pol blaga, ki sta ga pokradli, bo verjetno dovolj dolga za premišljevanje »ali se je splečalo«?

R. S.

**VARUJMO OČI,
PREPREČUJMO
SLEPOTO**

Dr. Stane Lajevc

Razvoj industrije in tehnike na vseh področjih našega udejstvovanja, kakor tudi način življenja na visoki stopnji današnje civilizacije zahteva od naših čutil, predvsem pa od oči, vse večje napore. Skoraj vse znanje si pridobivamo preko čutila za vid in oči so spet tisti osnovni pogoj, da se moremo pri delu uveljaviti kot urni, natančni in dobri delavci.

Naravno je, da nismo posebno zaskrbljeni zaradi oči, dokler je z njimi vse v redu. Primeri, da si kdo pokvari vid ali da ga celo izgubi, pa niso tako zelo redki in nas opominjajo, da je treba za oči skrbeti in jih varovati. Predvsem imamo ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da skrbimo za svoje zdravje in delazmožnost. Prav tako pa imajo delavci še posebno pravico do zdravstvenega varstva na delovnem mestu, ki ga mora organizirati podjetje in ki ga izvajajo posebni strokovnjaki — zdravniki, medicinske sestre, varnostni tehniki, socialni delavci, industrijski psihologi in kadrovi.

V industriji je delo tako zgoščeno in nevarnosti za zdravje in življenje je toliko na vsak korak, da moramo načrtno in strokovno poskrbeti za zdravje in varnost. Tudi očem in vidu utegne biti delo v industriji nevarno, če ni v tej smeri z ustreznimi ukrepi še prav posebej poskrbljeno za varnost.

Delo se od dela silno razlikuje: Na tem delovnem mestu je delo natančno, dela se z drobnimi predmeti in zelo preciznimi instrumenti, na onem delovnem mestu pa je delo lahko spet grobo in zahteva predvsem mišično moč in vztrajnost. Za razna dela in delovne operacije so tudi različne zahteve glede ostrine vida, razpoznavanja barv, plastičnega in globinskega gledanja, presoje globine in razdalje. Če hočemo postaviti »pravega človeka na pravo mesto«, o čemer tako pogostokrat govorimo, je treba dobro poznati zahteve in potrebe na posameznih delovnih mestih, obenem pa tudi lastnosti in sposobnosti novih delavcev, k jih sprejemamo na ta delovna mesta.

S predpisi je za vesten in vsestranski zdravniški pre-

Svetovni dan zdravja (SDZ) 1976 se vsako leto izvaja 7. aprila, to je na obletnico, ko je pričela veljati ustanovna listina Svetovne zdravstvene organizacije. Namen SDZ je zbuditi zanimanje javnosti za programe, ki so pomembni za zdravje vsega človeštva. Letošnji program nosi naslov

Varujmo oči - preprečujmo slepoto

Razvoj industrije in tehnike na vseh področjih našega udejstvovanja, kakor tudi način življenja na visoki stopnji današnje civilizacije zahteva od naših čutil, predvsem pa od oči, vse večje napore. Skoraj vse znanje si pridobivamo prek čutila za vid in zdrave oči so spet tisti osnovni pogoj, da se zmoremo uveljaviti kot urni, natančni in dobri delavci.

Zavod SRS za zdravstveno varstvo pripravlja za to akcijo poleg sestavkov, ki jih je prejel od Svetovne zdravstvene organizacije, obširno gradivo naših strokovnjakov, ki so posebno vrednosti za varstvo oči in preprečevanje vidnih motenj in poškodb ter boleznih oči, med njimi tudi pod naslovom »VARUJMO VID IN OČI« avtorja dr. Staneta Lajevca, ki ga objavljamo v celoti:

gled novih delavcev sicer poskrbljeno, v praksi pa od teh zdravniških pregledov žal še ni posebnih koristi. Posebno pregled oči in vida bi moral biti zelo skrbno in vestno opravljen, pa zdravniki nanj večkrat kar pozabijo ali pa ga opravijo površno.

Ce delavcu odredimo delo, ki je zahtevnejše, kakor pa ga zmorejo njegove oči, tedaj se pri delu muči in napreza. Povrh pa dela še počasi in manj natančno. Včasih nastanejo zaradi slabega vida tudi usodne napake: pokvari se lahko izdelek, se pri delu poškoduje ali pa se zaradi njegove napake poškodujejo pri delu njegovi tovariši.

Celo med zdravstvenimi delavci se trdovratno vzdržuje nekatera napačna mnenja glede ostrine vida in oči: tako je splošno mnenje, da kratkovidni niso primerni za drobnost, fino delo in da daljnovidnost ni posebno važna za industrijskega delavca. V resnici pa je prav obratno. Kratkovidni (seveda ne težke stopnje) so za drobno delo prav primerni. Gledajo sicer bolj od blizu, vendar pa vidijo zelo dobro drobne posebnosti in so prav uspešni za precizna dela. Daljnovidni pa v mladih letih z adaptacijo očesa kompenzirajo svojo daljnovidnost, v starosti pa so akomodacijske mišice in tudi očesna leča čedalje manj elastične in je daljnovidnost čedalje hujša ovira za bližinsko delo.

Pri površnem pregledu oči in vida se zdravniki dostikrat premalo prepričajo, ali delavec vidi plastično in pravilno presoaj globino. Za večino delavcev, posebno pa še za žerjavovodje, šoferje, gradbe delavce, modelne mizarje, strugarje in še celo vrsto drugih delavcev, ki oblikujejo les ali kovino ali plastične mase, je ta sposobnost oči izredno važna. Od nje je odvisna varnost prometa in kakovost izdelkov in gradenj.

Barvno slepoto ni težko odkriti pri delavcih, vendar tudi ta pregled ni vedno opravljen. V tekstilni industriji (posebno v barvarnah) in v industriji barv in lakov že delo samo zelo hitro izloči tiste delavce, ki so barvno slepi, vendar se to zgodi šele tedaj, ko zaradi barvne slepote napravijo na materialu občutno škodo, ker ne razlikujejo barvnih odtenkov oziroma vidijo drugačne. Barvna slepota

vidne in daljnovidne, vsaj za najpogostejše dioptrije. Verjetno tudi pri nas ne bo kazalo drugače.

Poškodb na očeh je v naših delovnih organizacijah čedalje več. Zadnja leta jih je že nad 14 % od vseh poškodb pri delu. Leta 1972 jih je bilo npr. 7157 in zaradi teh poškodb je bilo izgubljenih 65.132 delovnih dni! V tehnično bolj razvitih državah je očesnih poškodb veliko manj, v ZDA npr. samo 4 %. Verjetno k temu pripomore bolj organizirana skrb za varnost delavcev in tudi večja disciplina delavcev samih pri uporabi varnostnih očal in obraznih ščitnikov. Skoraj prav toliko kot očesnih poškodb je bilo med zavarovanci očesnih obolenj — 7768 in zaradi njih izgubljenih 100.612 delovnih dni.

Poškodbe na očeh povzročajo odletavajoči delci, ki padejo ali s silo prodro v oko, kemične snovi, ki oko opečejo ali ga kako drugače okvarijo, in pa razni žarki.

Mehanične poškodbe oči so najpogostejše, saj je oko razmeroma zelo izpostavljen organ, s sprednje strani zavarovan le s tanko kožo — vekami.

V industriji pa je toliko možnosti, kjer drobci odletavajo na vse strani in ogrožajo tudi oko: pri sekanju, tolčenju, razstreljevanju, brušenju, drobljenju, stiskanju, struženju, mletju, pri zakovičenju, pri čiščenju odlikov z mehničnimi dleti, ali z mlazom peska ali jeklenih drobcov in še pri celi vrsti operacij. Tudi prašni delci, ki se vrtničijo v zraku, lahko padejo v oko in ga mehnično poškodujejo. Pred odletavajočimi delci pa se lahko zavarujemo z varnostnimi očali ali z obraznim ščitnikom.

Ker delavci neradi nosijo varnostna očala, montirajo močne, prozorne ščitnike že na nevarne stroje.

Posledice tujkov, ki padejo ali odletijo v oko, so različne. Odvisno je od tega, kateri del očesa je poškodovan, in pa tudi od sile, s katero se zapičijo v oko. Če pride tujek globoko v oko, je vedno nevarnost, da bo poškodovani na to oko oslepel ali pa morda še celo na drugo. Tudi če posumimo, da mu je drobec morda prebil roženico in se zapičil v globlje dele očesa, moramo poslati poškodovanega v bolnišnico, da mu preiščejo oko tudi rentgensko in mu odstranijo tujek po možnosti z magnetom.

Prav težke poškodbe lahko povzroči na očesu kapljica raztaljene kovine (npr. pri livarjih) ali ogrek ali saje. Poleg mehanične okvare nastane še opekline. Če na stekla varnostnih očal odleti drobec razbeljene kovine, lahko počijo. Zato morajo biti stekla debela, zlepljena iz več plasti. Tako se zgodi, da sicer počijo, a se ne razdrobijo ali razletijo. Še tako neznatni drobci stekla bi namreč lahko ranili oko ali se zapičili v globlje dele očesa. Steklenih drobcov žal ne moremo potegniti iz očesa, kot nam to z magnetom uspe pri železnih, zato se teh poškodb še bolj bojimo.

Od kemičnih poškodb očesa so najhujše opekline z

lužninami (alkalije). Te tkivo nekako topijo in zelo hitro prodirajo v globino. Kisline so vseeno manj nevarne, ker tkivo sicer opečejo, a se pri tem naredi krasta, ki prepreči delovanje kisline v globino. Pri kemičnih poškodbah je odločilna takojšnja in pravilna prva pomoč: kemično snov (kislina, lužnina, apno, amoniak, fenol, petrolej, katrian, bencin) nemudoma odstranimo z očesa, oko pa temeljito izperemo z veliko množino vode. Koder delajo z lužninami, naj bi za morebitno izpiranje oči imeli pripravljene blage kisline (2 odstotna ocetna kislina), proti poškodbam s kisljinami pa blago lužnato raztopino (nasičeno raztopino sode bikarbone).

Pri analizi očesnih poškodb s kemičnimi sredstvi ugotavljajo, da nastanejo največkrat zato, ker delavci ne nosijo ustreznih očal. Očala proti jedkim kemikalijam se morajo na kožo tesno prilegati, tako da niti drobne kapljice niti jedki plini (npr. klor) ne pridejo v neposreden stik z očesnimi veznicami in roženico. Kaj rado se tudi dogaja, da delavci, ki imajo opravka npr. s pretakanjem kisline, nosijo očala, delavci v bližini pa ne. Kislina pri prelivanju lahko brizgne, in to kar precej daleč. Zato je najbolje prelivati na prostem, saj bi se lahko tudi steklenica razbila in bi tekočina razjedla tla in čevlje, obenem pa naglo izhlapela in povzročila ne samo vnetje oči, temveč tudi vnetje dihal (npr. solitna kislina!).

Ultravioletni žarki so zlasti pri električnem varjenju, pri električnih pečeh in pri obločnem plamenu tako močni, da povzročijo opekline očesnih veznic, v hujših primerih pa tudi vnetje roženice ali celo mrežnice. Ostra bolečina, kot bi nasul v oko peska, se pojavi šele nekaj ur po ekspoziciji, pogosto torej, ko delavec že spi. Če delavec, ki so pri delu izpostavljeni ultravioletnim žarkom ne opozorimo na možnost te poškodbe že poprej, se tako prestrašijo, da si od bolečin manejo oči, si dajo v oko vkapavati vse mogoče kapljice, kar jih je od domačih kdo prinesel kdaj v hišo, in pravijo, da je več škode zaradi neustrezne prve pomoči kakor pa zaradi poškodbe z ultravioletnimi žarki. Tudi proti žarkom imamo dobro varnostno sredstvo — očala z modro- ali zeleno-rjavo obarvanimi stekli, ki ne prepuščajo ultravioletnih žarkov, in pa ščitnik z vdelanim okencem iz močnega kobaltovega stekla. Okvare na očeh povzročajo tudi infrardeči, rentgenski in radijski žarki, vendar so te okvare pri nas bolj redke.

(Nadaljevanje prihodnjič)

